

Sygn. akt I ACa 750/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Ewa Kaniok

Sędzia SA Robert Obrębski

Sędzia SO (del.) Joanna Zaporowska (spr.)

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 7 lutego 2012 r.

sygn. akt XXIV C 913/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla uchwałę nr (...) Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 24 czerwca 2010 r. oraz poprzedzającą ją uchwałę nr (...) Rady Nadzorczy Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 24 czerwca 2009 r. w sprawie wykluczenia z rejestru członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) P. S. i zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W. na rzecz P. S. kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W. na rzecz P. S. kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IA Ca 750/12

UZASADNIENIE

P. S. domagał się uchylenia uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W. nr (...) z dnia 24 czerwca 2009 r. w przedmiocie wykluczenia go z tej Spółdzielni, utrzymaną uchwałą Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni (...) z dnia 24 czerwca 2010 r. Zarzucał, że uchwała rady Nadzorczej została podjęta z naruszeniem zapisów statutu spółdzielni dotyczących składu Rady Nadzorczej, a także, że przyczyna wykluczenia powoda ze spółdzielni wskazana jako uchylanie się od zobowiązań wobec Spółdzielni nie została sprecyzowana, a oparta była na nierzetelnych i niesprawdzalnych zapisach księgowych utrzymywanych od roku 2004.

Pozwana Spółdzielnia nie uznała żądania.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 7 lutego 2012 r. oddalił powództwo i obciążył powoda kosztami procesu. Oparł się na następujących ustaleniach: P. S. był członkiem Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W..

Z uwagi na zaległości w opłatach czynszowych Spółdzielnia wystąpiła przeciwko niemu z powództwem o zapłatę i Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 14 lutego 2003 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I Nc 8684/02 nakazał powodowi, aby zapłacił na rzecz Spółdzielni kwotę 10546,28 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania.

Z uwagi na utrzymujące się zadłużenie powoda i dokonywanie nieregularnych wpłat tytułem opłat czynszowych pozwana Spółdzielnia pismem z dnia 13 kwietnia 2006 r. poinformowała P. S. o konieczności ponownego wystąpienia na drogę sądową z powództwem o zapłatę kwoty 14784,81 zł, na którą składały się należność główna w wysokości 13.380,36 zł oraz odsetki za zwłokę w wysokości 1.404,45 zł.

Powód pismem z dnia 8 maja 2006 r. zwrócił się do pozwanej Spółdzielni o rozłożenie zadłużenia na raty w wysokości 400 zł płatne od dnia 10 maja 2006 r.

W sprawie o sygn. akt I Nc 4693/06 został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, nakazujący P. S. aby zapłacił Spółdzielni Mieszkaniowej (...) kwotę 14784,81 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania. P. S. zaskarżył ten nakaz sprzeciwem. Postanowieniem

z dnia 25 kwietnia 2007 r. postępowanie zostało zawieszona na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., zaś postanowieniem z dnia 19 maja 2010 r. umorzona.

Powód w dalszym ciągu nie uiszczał regularnie i w pełnej wysokości wszystkich należnych wpłat tytułem bieżącego czynszu i zaległości. Dokonywane przez niego wpłaty były w pierwszej kolejności przeznaczane na pokrycie wcześniejszego zadłużenia.

W dniu 24 czerwca 2009 r. odbyło się posiedzenie Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...), na którym po wysłuchaniu P. S. przez utworzoną w tym celu, na podstawie Regulaminu Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W., spośród członków Rady komisję, (...) podjęła uchwałę o wykluczeniu P. S. z grona członków Spółdzielni. Podstawą tak podjętej decyzji było uporczywe uchylanie się powoda od uiszczania opłat związanych z eksploatacją zajmowanego przez niego lokalu.

Powód w trybie § 11 ust. 3 statutu pozwanej Spółdzielni wniósł do Zebrania Przedstawicieli odwołanie od uchwały Rady Nadzorczej z dnia 24 czerwca 2009 r.

w przedmiocie wykluczenia go z grona członków Spółdzielni. Najbliższe zwołane

w pozwanej Spółdzielni Zebranie Przedstawicieli, wyznaczone na dzień 15 kwietnia 2010 r., nie odbyło się z uwagi na brak quorum.

Zgodnie z § 57 ust. 3 statutu Pozwanej Spółdzielni wobec nieskutecznego zwołania Zebrania Przedstawicieli w dniu 15 kwietnia 2010 r. następne powinno się odbyć nie później niż w ciągu 60 dni od nieskutecznego zebrania, a więc do dnia 14 czerwca 2010 r. Zebranie to odbyło się dopiero w dniu 24 czerwca 2010 r.

Na zebraniu w dniu 24 czerwca 2010 r. po rozpoznaniu odwołania powoda od uchwały Rady Nadzorczej nr (...) Zebranie Przedstawicieli podjęło uchwałę nr (...), w której nie uwzględniło odwołania powoda.

Ustalenia faktyczne dokonane zostały w oparciu o dokumenty, które nie były kwestionowane co do ich prawdziwości.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd odniósł się do podniesionego przez pozwaną zarzutu przekroczenia przez powoda sześciotygodniowego terminu do wniesienia powództwa o uchylenie uchwały rady nadzorczej w przedmiocie

wykluczenia z grona członków spółdzielni i uznał go za nietrafny. Wniesienie przez powoda powództwa w dniu 9 lipca 2010 r. nastąpiło w ustawowym terminie.

Niezależnie od powyższego powództwo P. S. Sąd uznał za niezasadne.

Zaskarżoną uchwałą nr(...) P. S. został wykluczony z grona członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. z uwagi na uporczywe uchylanie się od wnoszenia opłat związanych z eksploatacją zajmowanego przez powoda lokalu nr (...) w budynku przy ul. (...) w W.. Jak zostało ustalone w toku postępowania dowodowego powód istotnie zalegał z płatnościami na rzecz pozwanej Spółdzielni z tytułu opłat eksploatacyjnych. Zaległości te stanowiły przyczynę dwukrotnego wystąpienia przez pozwaną z powództwem o zapłatę do Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa, w których to postępowaniach toczących się pod sygnaturą I Nc 8684/02 i INc 4693/06 Spółdzielnia uzyskała nakazy zapłaty zobowiązujące P. S. do zapłaty żądanych przez nią kwot. Nakaz wydany w sprawie o sygn. akt I Nc 8684/02 uprawomocnił się. Wprawdzie nakaz wydany w sprawie I Nc 4693/06 nie uprawomocnił się i nie mógł stanowić podstawy egzekucji przeciwko powodowi, to jednak dochodzone w tym postępowaniu roszczenie Spółdzielni nie zostało zaspokojone, ani też nie zostało skutecznie zakwestionowane. Ponadto wskazać należy, że jeszcze w toku postępowania w Sprawie I Nc 4693/06 P. S. uznał roszczenie pozwanej Spółdzielni, zwracając się do niej z prośbą o rozłożenie żądanej kwoty na raty. Występując do swojego wierzyciela o rozłożenie należności na raty, dłużnik oznajmia, że jest świadomy ciężącego na nim obowiązku. Powód podnosił co prawda, że żądane od niego przez pozwaną Spółdzielnię kwoty zostały naliczone w sposób nierzetelny i niesprawdzalny, nie przedstawił jednak na tę okoliczność żadnych dowodów, jak też w ogóle nie wskazał jakie błędy zarzuca dokonanym przez spółdzielnię obliczeniom, czym nie dopełnił ciężącego na nim w myśl art. 6 k.c. obowiązku udowodnienia faktów z których wywodził skutki prawne.

Sąd Okręgowy wskazał, że długotrwałe nieplacenie należnych opłat eksploatacyjnych może być uznane za zawinione i uporczywe działanie na szkodę spółdzielni i stanowić podstawę wykluczenia członka ze spółdzielni. Powołał się nadto na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2007 r. (IV CSK 122/07) wskazujący, że jeżeli między członkiem a spółdzielnią trwa spór wynikający z wzajemnych zarzutów dotyczących niewykonywania zobowiązań i członek spółdzielni z tej przyczyny miał, przynajmniej w swoim przekonaniu, uzasadnione podstawy do powstrzymania się ze spełnieniem obciążających go świadczeń, nie ma z reguły podstaw do zakwalifikowania takiego postępowania jako zawinonego i uporczywego działania na szkodę spółdzielni, w rozumieniu art. 24 Prawa spółdzielczego. Powód w sprawie niniejszej nie wskazał, czy pozostawał ze Spółdzielnią w sporze dotyczącym wysokości należnych opłat, co mogłoby uzasadniać przyjęcie przez powoda obowiązku uiszczenia opłat w mniejszym wymiarze. Powód nie przedstawił w tej kwestii żadnych okoliczności, jak np. czy kiedykolwiek kwestionował w drodze postępowania wewnątrzspółdzielczego lub na drodze sądowej jakiegokolwiek uchwały dotyczące wysokości i sposobu naliczania opłat, czy też w inny sposób dochodził swoich racji.

W tej sytuacji trudno jest przyjąć, aby samo przekonanie powoda o złym rozliczaniu dokonywanych przez niego wpłat, i to już po uzyskaniu pierwszego nakazu zapłaty przeciw powodowi, bez próby formalnego podważenia roszczeń pozwanej, można było uznać za uzasadniające dokonywanie wpłat w wysokości innej niż żądana przez pozwaną. Tym samym nieuiszczanie opłat przez powoda mogło być uznane przez organy pozwanej Spółdzielni jako zawinione i uporczywe działanie na szkodę spółdzielni, a tym samym mogło stanowić podstawę wykluczenia.

Powód w pozwie podnosił dodatkowo zarzuty przeciwko zaskarżonej uchwale, wskazując na popełnienie przez pozwaną Spółdzielnię naruszeń statutu, takich jak chociażby dotyczących niewłaściwego składu Rady Nadzorczej podczas wysłuchania wyjaśnień powoda przed podjęciem zaskarżonej uchwały, niedostateczne uzasadnienie uchwały, niedokładny protokół z posiedzenia Rady czy też niewłaściwe udokumentowanie obecności członków Rady na posiedzeniu. Jednak wobec poczynionych przez Sąd ustaleń co do zasadności podjęcia uchwały o wykluczeniu powoda ze Spółdzielni, stawiane uchwale zarzuty formalne nie mogą mieć wpływu na jej uchylenie.

Nadto pozwana wykazała, że uchwała została podjęta przez wymaganą statutem ilość członków Rady, zaś okoliczność wysłuchania powoda jedynie przez czterech jej członków wydelegowanych do stworzonej do tego celu, zgodnie z

regulaminem Rady Nadzorczej komisji, nie oznacza jednocześnie, iż cała uchwała została podjęta w niewłaściwym składzie.

Wyrok Sądu pierwszej instancji został w całości zaskarżony apelacją przez powoda, który wnosił o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W apelacji zarzucono:

- naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego przez uznanie, że długotrwałe niepłacenie opłat eksploatacyjnych oraz brak dowodów na istnienie sporu ze Spółdzielnią w sprawie naliczeń należnych opłat, może być uznane za zawinione i szkodzące Spółdzielni oraz art. 24 § 5 Prawa spółdzielczego poprzez rozważenie – w ocenie zasadności uchwały Rady Nadzorczej nr (...) z 24.06/2009 – faktów

i okoliczności, które zostały ustalone przez Sąd na podstawie pism procesowych

i oświadczeń zgłaszanych w trakcie postępowania, lecz nie są wyraźnie obecne w treści uchwały(...) Rady Nadzorczej,

- naruszenie przepisów postępowania – art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

1. rozważenie ogólnikowego zarzutu z treści uchwały Rady Nadzorczej, przyjęcie sposobu ustalania stanu faktycznego nie pozwalającego na kontrolę sądową decyzji Rady Nadzorczej, ani na stwierdzenie, że rozważane fakty i okoliczności oraz ich rozumienie przez Sąd nie jest jak fakty i okoliczności i ich rozumienie przez Radę Nadzorczą w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym,

2. uznanie przez Sąd, że zachowanie powoda było zawinione i nakierowane na szkodenie Spółdzielni, kiedy pozwana sama nie udowodniła, że tak było,

- sprzeczne z treścią dowodów przyjęcie, że nie istniał konflikt między stronami, że powód spłacał bieżące opłaty eksploatacyjne nieregularnie i nieterminowo, Spółdzielnia zarachowywała bieżące wpłaty na zaległości, a nie ich nadwyżki, zobowiązanie powoda do spłaty zaległości w ratach zostało złożone w trakcie postępowania w sprawie INc 4693/06, przyczyną do wystąpienia Spółdzielni w sprawie INc 4693/06 były zaległości i powód był zobowiązany do ich spłaty na podstawie nieprawomocnego nakazu,

- że powód nie wskazał dowodów na to, że zapisy w księgach rachunkowych Spółdzielni są nierzetelne i niesprawdzalne,

3. nierozważenie przez Sąd całego materiału dowodowego, a to pokwitowania Spółdzielni odczytu wodomierzy w mieszkaniu w dniu 20/09/2007, pisma Spółdzielni

z 22/03/2010 – oświadczenia Spółdzielni w sprawie nakazu INc 4693/06 i zaliczania nadwyżek bieżących wpłat zgodnie z zobowiązaniem z 08/05/2006, niewysłuchanie świadka B. Z., pism i dowodów przekazanych do Sądu Rejonowego w sprawie nakazu INc 4693/06,

oraz pominięcie dowodu z listy zrealizowanych przelewów – stałych zleceń na rzecz Spółdzielni (...) za okres od 06/2005 – 2011 r.,

4. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. przez niewskazanie podstawy prawnej orzeczenia i niepodanie jakie fakty i dowody Sąd uznał rozstrzygając, że uchwała Rady Nadzorczej została podjęta przez wymaganą statutem ilość członków Rady.

W apelacji powód powołał się też na nowy dowód, z akt sprawy II C 115/12,

w której dopuszczono opinię biegłego na okoliczność prawidłowości rozliczeń między stronami.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje: apelacja powoda okazała się uzasadniona.

W pierwszej kolejności wymagają rozważenia zarzuty dotyczące częściowo wadliwego ustalenia stanu faktycznego, przez pominięcie niektórych dowodów, jak również naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez to, że Sąd Okręgowy zaniechał wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. I tak stwierdzić należy, że nie jest trafne ustalenie

tego Sądu, iż w toku postępowania INc 4693/06 Sadu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa powód wystąpił o rozłożenie na raty zaległości w opłatach eksploatacyjnych, bowiem pismo powoda pochodzi z 8 maja 2006 r., zaś Spółdzielnia, pomimo wniosku powoda, wystąpiła do Sądu z roszczeniem o zapłatę w dniu 29 maja 2006 r. (k. 2 akt INc 4693/06). Nie jest też trafna ocena Sądu, że powód uznał swój dług pismem z 8 maja 2006 r. Wynika z niego jedynie, że powód wniósł o rozłożenie zadłużenia na raty, nie wynika natomiast by aprobował wskazywaną przez Spółdzielnię wysokość zadłużenia. Skoro od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym w dniu 19 lipca 2006 r. (k. 21 akt INc 4693/06) złożył sprzeciw (k. 22 w/w/ akt), w którym zakwestionował prawidłowość naliczania opłat eksploatacyjnych należy uznać, że wysokość zadłużenia cały czas była sporna.

Postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2007 r. postępowanie w sprawie INc 4693/06 zostało zawieszono, zaś postanowieniem z 19 maja 2010 r. – umorzono. Wydany w tej sprawie nakaz, który upadł na skutek wniesienia sprzeciwu przez powoda, nie mógł być zatem podstawą rozliczeń między stronami. Tymczasem Sąd Okręgowy pominął złożone przez powoda, a skierowane do niego (k. 22) pismo Spółdzielni z 22 marca 2010 r., w którym wskazuje ona, że wszystkie nadwyżki wpłat dokonywanych przez P. S. były zaliczane jako spłata nakazu zapłaty wydanego w sprawie INc 4693/06 z dnia 19 lipca 2006 r. Już z powyższego wynika, że trafne były zarzuty powoda co do nieprawidłowego naliczania zaległości przez Spółdzielnię. Niedopuszczalne było bowiem dokonywanie rozliczenia z uwzględnieniem nakazu, który upadł w związku z wniesionym przez powoda sprzeciwem.

Spółdzielnia powoływała się na to, że w chwili podjęcia uchwały przez Radę Nadzorczą w dniu 24 czerwca 2009 r. zadłużenie powoda z tytułu opłat eksploatacyjnych wynosiło 6687,47 zł i taka kwota zadłużenia istotnie wynika z wyciągu z konta powoda w Spółdzielni. Nie można jednak jednoznacznie stwierdzić, że kwota ta została ustalona prawidłowo, w szczególności, że w miesiącach poprzednich jak i następnych, przy wpłatach powoda, powodujących systematyczne zmniejszanie zadłużenia, widnieją adnotacje „nakaz”.

O tym, że rozliczenia eksploatacyjne były przedmiotem kontrowersji między stronami świadczy też dokument rozliczenia opłat za wodę za lipiec i sierpień 2007 r. (k. 10 akt). Wynika z niego, że za te dwa miesiące uznana została przez Spółdzielnię nadpłata po stronie powoda w wysokości 7 333,08 zł, co trafnie podniósł apelujący.

Sąd Okręgowy ustalając stan faktyczny sprawy pominął również to, że wyciągi bankowe złożone przez powoda wskazują na uiszczanie przez niego opłat na rzecz Spółdzielni w podwójnej wysokości od sierpnia 2008 r. do lutego 2010 r. (z wyjątkiem marca i kwietnia 2009 r.), a więc przez półtora roku. Wynika z tego, że powód dążył do spłaty zaległości w opłatach, tak przed jak i po podjęciu przez Radę Nadzorczą uchwały z dnia 24 czerwca 2009 r. W tej sytuacji nie można uznać jako trafnego zarzutu Spółdzielni o uporczywym uchylaniu się przez P. S. od wnoszenia opłat związanych z eksploatacją lokalu nr (...) przy ul. (...) w W., uznany za taki przez Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę.

Sąd pierwszej instancji analizując podstawę prawną niniejszej sprawy, tj. art. 24 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.) trafnie przywołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2007 r. IV CSK 122/07 (LEX 440804), wyciągając jednak z niego nieprawidłowe wnioski. Z tego, co powiedziano wyżej wynika, że między stronami trwał spór co do wysokości zadłużenia powoda. Rację ma więc apelujący, że podejmując uchwałę z dnia 24 czerwca 2009 r. Rada Nadzorcza winna jednoznacznie wskazać, jakie jest zadłużenie powoda, czego nie uczyniła, naruszając art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego. Rolą Sądu w niniejszej sprawie jest zbadanie, czy przyczyny rozwiązania stosunku członkostwa podane w uchwale istniały. Uzasadnienie uchwały powinno więc być precyzyjne, celem umożliwienia weryfikacji prawidłowości stanowiska Spółdzielni w tak istotnej dla jej członka sprawie. Uchwała Rady Nadzorczej nie spełnia tej przesłanki. Nadto uchwała ta narusza przepis art. 24 ust. 3 Prawa spółdzielczego, który dotyczy wykreślenia członka z przyczyn przez niego niezawinionych. Uszło bowiem uwagi Sądu Okręgowego, że uchwała z dnia 24 czerwca 2009 r. jest wewnętrznie sprzeczna. W jej uzasadnieniu mowa

jest bowiem o wykluczeniu P. S., wobec uporczywego uchylania się od wnoszenia opłat (co jak wyżej wskazano nie miało miejsca), natomiast w samej uchwale mowa jest o wykreśleniu P. S. ze Spółdzielni. Uchwała ta nie jest zatem prawidłowa tak ze względów merytorycznych jak i formalnych. Rację ma zatem apelujący, że Sąd Okręgowy uznając ją za zgodną z prawem naruszył art. 24 § 2 i § 5, a nadto § 3 Prawa spółdzielczego.

Skoro już na podstawie tego, co powiedziano wyżej, zaskarżone orzeczenie musiało zostać uznane za naruszające prawo w stopniu prowadzącym do jego zmiany i oddalenia powództwa, zbędne okazało się rozważanie zarzutu apelującego co do niedopuszczenia dowodu z zeznań świadka B. Z., czy też dopuszczanie nowego dowodu, zgłoszonego w postępowaniu apelacyjnym.

Za nietrafny uznać należy natomiast zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., gdyż wszystkie elementy uzasadnienia, o których mowa w tym przepisie, zostały zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. oraz 98 § 1 zd. 1 k.p.c. orzeczono jak w punkcie I wyroku. Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem drugiej instancji były przepisy art. 98 § 1 i 108 § 1 k.p.c. (zwrot na rzecz powoda opłaty od apelacji w kwocie 200 zł).